

LETO XXIV

beti

belokranjska
trikotajna
industrija
metlika

vezilo

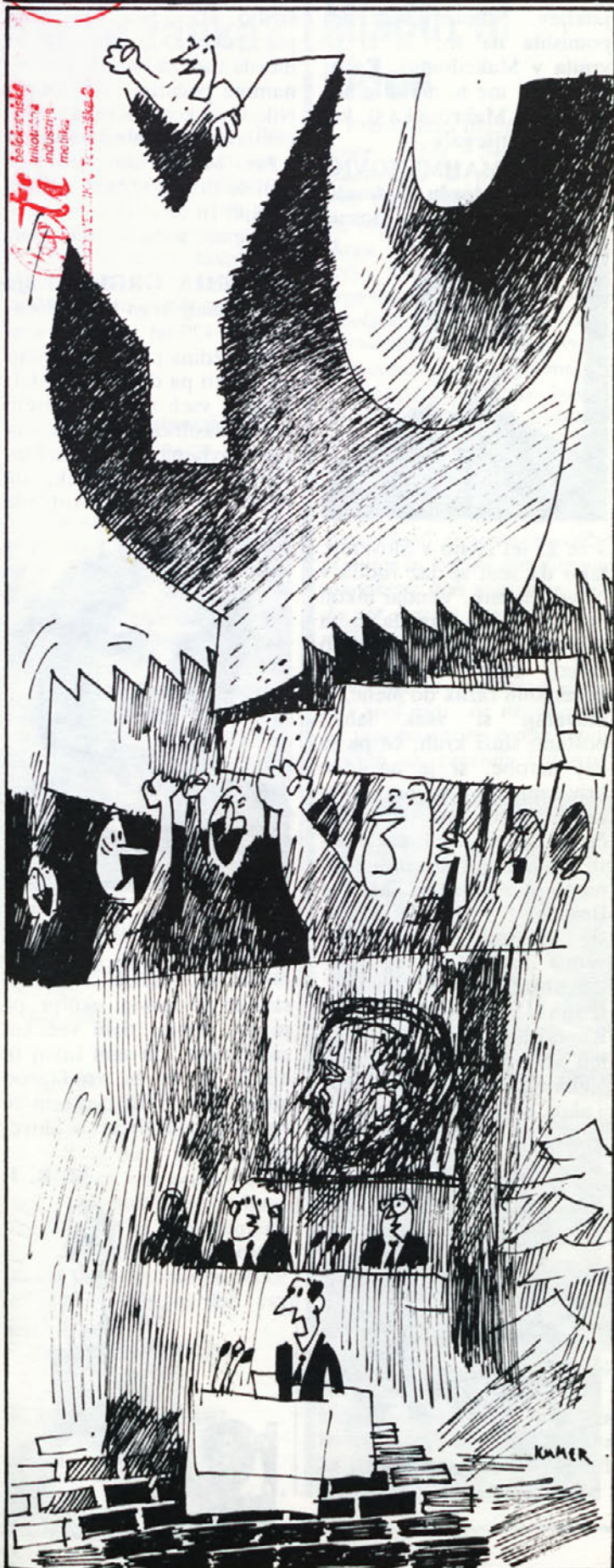
GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

Metlika, 30. oktober 1988

Številka: 10

VEZILO je glasilo delovnih ljudi Beti in Kometa. Ureja ga uredniški odbor: Toni Gašperič, glavni in odgovorni urednik, Jožica Ciglič, Nikola Kezele, Karolina Koučar, Mijo Marišič, Jure Matekovič, Branko Matkovič, Vida Šegina-Matkovič, Jože Mac, Vinko Pavlinac, Tone Omerzel in Marjetka Zele.

VEZILO izhaja v nakladi 2500 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava in tisk: TISKARNA Novo mesto. Naslov izdajatelja: BETI, Tovarniška 2, 68330 Metlika. VEZILO je po mnenju republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

NAMESTO UVODA

Pamet in ljubezen

Vznemirjen sem, pretresen, a tudi preplašen, zaradi vsega, kar se dogaja v naši lepi domovini od Triglava do Gevgelije: procesi na vojaškem sodišču v Ljubljani, mitingi Srbov in Črnogorcev, besedni dvoboji med predstavniki JLA in oblastjo, prisluškovanja, odpiranja pisem, gesla: »Ubijte Vlasija, Dolanca...« »Hočemo orožje!« »Hočemo Ruse!« »Glavo damo, Kosova ne damo!« In tako dalje. Na drugi strani – inflacija, nezdržna rast cen, propadanje gospodarstva, pozivi k razumu... Mladi so poklicali Jugoslavijo k pameti, redki govorniki tudi k LJUBEZNI.

Strah me je, da se bosta besedi pamet in ljubezen izgubili v hrupu, ki ga je vse preveč na tem koščku Balkana. Sta pa še kako potrebna in edina svetloba v mraku, ki nas je zajel. Posamezniki napovedujejo bratomorsko vojno, pokanje pušk in prelivanje krvi. Prav zato bi se morali oprijeti pameti in ljubezni. Spoštovanja, tolerance, razumevanja. Pogovarjamo se, kot bi bili gluhi, drug mimo drugega. Zaverovani smo vase, v svoj prav, v svojo moč in nadmoč.

Pa smo tako veselo plesali kola, se držali za roke, prepevali Jugoslavijoooo, Jugoslavijoooo, ...« mi ti se kune-mo...« Pa je med ljudmi še dovolj pameti in – ljubezni. Metlika je glede narodov in narodnosti dokaj pisana, pa ni prihajalo in ne prihaja glede tega do nesporazumov, spopadov, grdega gledanja ali do česa hujšega.

Ljudje opravljajo svoj posel in kdor je pošten, delaven, ni doživljal in ne doživlja neprijetnosti samo zato, ker je Makedonec, Črnogorec, Hrvat ali Srb. Na odpor, prezir in še kaj so naleteli delomrzneži, pijanci, pretepači, gofljači, nasilneži in vsi tisti, ki bi doživeli isto ali še hujše v svojem okolju, iz katerega so pobegnili morda prav zato. Prav zaradi svojih razvad in navad, ki jih v civilizirani družbi ni moč sprejeti, pa naj pripadajo Slovincu ali Albancu.

V teh kriznih trenutkih sta nam potrebna pamet in ljubezen. Pamet za razsodbo, kaj je prav in kaj ni, ljubezen za razumevanje drugačnosti. Veliko energije je treba, da lahko vzljubiš drugačnost.

Bomo zmogli ali se bomo prepustili strastem, čustvom, sovraštvu in še čemu, kar nima nič skupnega niti s pametjo niti z ljubeznijo?

Toni Gašperič

NAŠA ANKETA

Ste se kdaj počutili ogrožene?

Beseda, ki so jo v političnem življenju v zadnjih mesecih predvsem v naših južnih republikah gotovo največkrat uporabili, je bila »nacionalizem«. Ne mislimo sedaj ugotavljati, če je bila vedno izrečena na pravem mestu in ob pravem času, gotovo pa je, da so pomen te besede mnogi marsikdaj tudi izrabljali. In kaj pravzaprav sploh je nacionalizem? V slovarju tujk je zapisano, da je to reakcionarna teorija in politika, v kateri skuša vladajoča plast prikazati svoje koristi kot koristi vsega naroda ali prikriti zatiranje drugih narodov, postavljajoč »svoj« narod v gospodujoč položaj, torej povzdigovanje svojega in zaničevanje drugih narodov. Nas pa je v tokratni anketi zanimalo, če so kdaj ta narodni egoizem čutili na lastni koži naši delavci, ki so sicer iz drugih republik, a živijo in delajo ali samo delajo v Betinih tozdih. Naj omenimo le še to, da je od okrog 2.070 delavcev, zaposlenih v delovni organizaciji Beti, več kot 740 živi v drugih republikah.

JURE OFAK, vodja gospodarsko-planske službe: »Živim v Pravitini in moram reči, da smo mi, ki živimo ob meji, zelo povezani s Slovenci. Otroštvo in mladost sem

preživel med Slovenci. Naši kmetje imajo v Sloveniji njeve, v šolo in službo hodimo v Slovenijo. Med nami, Hrvati, in Slovenci ni bilo nikoli nikakršnih razlik. Naša narečja so si zelo podobna. Tudi kultura, običaji in vera nas povezujejo.«

ZORICA MATKO, polagalka blaga v tozdu Konfekcija: »Doma sem sicer iz Kamanja, a že 13 let živim v Sloveniji. V službi nas je veliko Hrvatice, a nikoli ne delajo razlik: ti si Hrvatice, ti si Slovenka. Trudim se, da bi govorila čim bolj pravilno slovensko, že zaradi otrok.

Zgodi se celo, da moram kdaj prav pomisliti, kako se kaj reče po hrvaško. Tudi v Črnomlju, kjer živim z družino, so nas sprejeli kot sebi enake.«

CARKA ŠPOLJAR, adjustirka v tozdu Konfekcija: »Doma sem iz Štipa v Makedoniji, kjer sem spo-

znala svojega sedanjega moža, ki je v naši republiki služil vojaški rok, in pred dvajsetimi leti odšla za njim v Slovenijo. V Sloveniji nisem imela nikoli nikakršnih težav, ker se Makedonka. Vsi me

spoštujejo, imam veliko prijateljev. Nikoli nisem niti pomislila na to, da bi se vrnila v Makedonijo. Zakaj neki? Saj me ni nikoli nihče užalil češ, Makedonka si, kaj šele kaj hujšega!«

JASNA MAHMUTOVIČ, previjalka v tozdu Kodranka in volna: »Starši so iz Bosne,

a že 25 let živijo v Sloveniji, tako da sem se jaz rodila v Novem mestu. Vendar nikoli nisem občutila tega, da nisem Slovenka. Slovenci niso zaradi tega nikoli delali nikakršnih razlik do mene. V Sloveniji si vsak lahko pošteno služi kruh, če pa je kaj narobe, si je navadno kriv sam in ljudje ne zvalijo krivde drug na drugega, čeprav so različnih narodnosti. Tudi moji starši niso imeli nikoli težav zato, ker so Bosanci. Skrbi pa me, ko slišim, kaj se dogaja na Kosovem.«

ASIMA NADAREVIČ, šivilja iz črnomaljskega tozda Konfekcija: »Pred osmimi leti sem prišla za možem iz Velike Kladuše v Črnomelj. Takoj sem dobila službo v

Beti, kjer sem se priučila za šiviljo. To je bila torej moja prva služba v Sloveniji in morda tudi zadnja. V Beti se namreč počutim zelo dobro. Nikoli pa kot Bosanka v Sloveniji nisem imela nikakršnih težav. Morda tudi zato, ker sem se dobro vživela v novo okolje. In če je človek dober z drugimi, so tudi drugi dobri z njim.«

MARIJA GRGIČ, šivilja iz črnomaljskega tozda Konfekcija: »27 let je, odkar sem iz Varaždina prišla v Slovenijo, v Beti pa delam že 19 let. Toda v vseh teh letih nisem imela nikoli občutka, da sem zapostavljena, ker nisem Slovenka. Imam občutek, da smo vsi v Sloveniji kot ena

velika družina. Seveda pa je to, kako se človek počuti, odvisno od njega samega in od okolja. Prišleki se morajo ravnati po novem okolju, pa je vse dobro. Sem več kot zadovoljna, da sem tukaj in nikoli se ne bi vrnila, od koder sem prišla, saj sem že več kot pol življenja v Sloveniji.«

M. B. J.

AKTUALNO:

Kje se zatika?

Ugotavljamo: Metliški mešani pevski zbor Beti nima vaj, ne nastopa, je, skratka, nehal delovati. Športno društvo Beti ni zaživelo tako, kot bi bilo želeli. Mladina v Beti je bolj v zadnjih kot v prvih vrstah. Našli bi še kaj, kar ne klapa, a to ni namen teh vrstic.

Poznavalci pripominjajo:

- a) za delo ni denarja
- b) ni »pravih« ljudi, ki bi vodili omenjene in druge dejavnosti
- c) premalo je spodbud, zamisli in podpore s strani odgovornih (le kdo so ti?)
- d) za nemoteno delo na teh (in podobnih) področjih premalo naredijo na ravni občine, saj kulturna in športna dejavnost v občini krepko nazadujeta (ali stojita na mrtvi točki, ki je krepko pod gladino v primerjavi z drugimi okolji na Dolenjskem in v Sloveniji)

Kaj storiti?

- jadikovanje ne pomaga
- puhle obljube tudi ne
- teoretiziranje na sestankih še manj
- kaj torej?

Morda:

- požgečkati bi bilo treba vse tiste, ki dobivajo plačo zato, da bi vse to teklo, pa ne
- delu na teh področjih bi bilo treba dati pravo veljavo
- namesto da se norčujemo iz entuziastov, jih zapostavljamo in jih imamo za bebce, bi jim bilo treba reči vsaj lepo besedo
- nameniti več denarja

Bodo cveteli kostanji?

Verjetno bi pognali popke.

T. G.

Mladih ni videti

Predsednici akcijske konference ZSM Beti Alenki Badovinac je potekel mandat. Pred vrati so volitve, ki naj bi prinesle novega mladinskega predsednika v to največjo belokranjsko delovno organizacijo. To bi bilo treba izpeljati, kolikor se da hitro, saj verjetno ne bo žaljivo ali celo netočno, če napišem, da je delo tako akcijske konference ZSM v Beti kot tudi aktivnosti OO ZSMS v Beti že nekaj časa mrtvo.

Mladih, ki prevladujejo po številu, ni čutiti skoraj nikjer. Zavlekli so se v svoje polžje lupinice in kot da jim dogajanja okrog njih niso mar, kot da vse, kar se dogaja, ni tudi njihov problem, njihova stvar. Pa najbrž ne bi bilo odveč, če bi tudi mladi dvignili svoj glas, če ne drugače pa vsaj po vzoru svojih republiških in zveznih kolegov.

Gotovo ni malo reči, ki zadevajo prav in morda samo mlade: pa naj gre za delovne pogoje, za napredovanja, za stipendije, za zaposlovanje, za stanovanja, za študij ob delu in tako naprej in tako dalje.

Če razbijemo tovarniške plotove, si drznem zapisati tudi to, da je podobno pasivno stanje v celi občini. Mladih ni videti, ne čutiti v kulturi, v športu, skoraj nikjer, pa se tako radi tolčemo po prsih, koliko je mladega, sposobnega, nadarjenega kadra. Kaj hočemo z njim, če se zateka v malodušje, naveličanost in razočaranja. Morda pa tiči zajec v drugem grmu: morebiti pa tega mladega potenciala ne zna, noče ali ne zmore nihče pritegniti k delu, ga oteti sivemu vsakdanu.

Kako si gre sicer razlagati dejstvo, da v Beti ne dela nobena osnovna organizacija ZSMS, da je igrišče ob Beti prej podobno njivi kot športnemu objektu? Pa bi se dalo

sleherno urediti z nekaj denarja in z veliko ur prostovoljnega dela. Tako pa ostane mladim zgolj jadikovanje nad lastno usodo, namesto da bi jo vzeli v svoje (sposobne) roke.

Pa ne gre zgolj za udarniške akcije. Gre za to, da tone veliko mladih v povprečje, namesto da bi dali od sebe vse znanje, energijo in mladostno zagnanost.

Nekaj bo treba storiti, kajti čas neusmiljeno melje dalje, spreminja mladenke v starke, mladeniče pa v penzioniste. Ti pa imajo spet kup svojih težav in problemov.

Toni Gašperič

Za črnomaljske šivilje dovolj dela - V črnomaljskem tozdu Konfekcija sedaj šivajo pomladno-poletno kolekcijo za prihodnje leto. Pravijo, da imajo naročil veliko, tako da ni bojzani, da bi jim zmanjkalo dela. Za domači trg izdelujejo jogginge in otroška oblačila, za izvoz, ki predstavlja sedaj kar 70 odst. proizvodnje, pa kopalke in telovadne drese. Tokrat gre za klasični izvoz. Na fotografiji: šivilje Irena Plut, Alenka Majerle in Sandra Ružič pri šivanju kopalke za tujega kupca.

IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI IZDELKOV

Nosilec dogajanja je človek

V usmeritvah poslovne politike smo si že v letih 1987, 1988 in tako se bo nadaljevalo v prihodnje, zadali tudi na področju kakovosti nalogo »biti boljši od konkurence«. Kakovost namreč predstavlja v sodobnih pogojih gospodarjenja pomembno komponento dohodka, še več, celo pogoj za doseganje dohodka.

Kot komponenta dohodka je veliko vplivnejša od večine drugih komponent, ki jim v naši praksi pripisujemo večji pomen.

Poglejmo si resničnost te trditve na enostavnem primeru:

primerjave delovnega časa in kakovosti pri našem izdelku – teksturirani preji dtex 78 x 1.
Btto OD delavca/8h znaša 27.832 din.
20 % stimulacije za količino 5.566 din
Skupaj: 33.398 din

Vrednost proizvedene količine po prodajnih cenah 10.113.200 din. 1 % škarta: brez vrednosti (odpada) 101.132 din; 20 % znižana vrednost 20.226 din
1,65 % škarta: brez vrednosti (odpada) 166.868 din; 20 % znižana vrednost 33.373 din
2 % škarta: brez vrednosti (odpada) 202.264 din; 20 % znižana vrednost 40.453 din

Iz primera je razvidno, da že 20 odstotno znižanje vrednosti (popust pri II. kvaliteti) za 1,65 % proizvedene količine odtehta btto OD z 20 % stimulacijo časa oz. količine. Ako so količine slabe kakovosti oz. znižanja vrednosti izdelka večje, so izgube dohodka temu ustrezno višje.

Ob tem velja poudariti, da je možno doseči kvaliteto na veliko naprednejši in humanejši način, z znanjem in disciplino, medtem ko dosežemo količino s fizičnim naporom.

Še večje izgube bi ugotovili pri analizi procesa obračanja kapitala, ako zaradi slabe kakovosti izdelki zastajajo v skladiščih, bodisi doma ali pri kupcu.

Posledice so poleg popustov, s katerimi želimo spodbuditi in doseči prodajo, še stroški inflacije in obresti za kredite, s katerimi financiramo tekoče poslovanje. V tem primeru kakovost postane celo pogoj za doseganje dohodka.

Vsak kupec namreč kupuje »dobro« in poceni, če pa že poceni ne, pa vsaj »dobro«. Slabi proizvodi kupce odvrčajo od proizvoda in dobavitelja, zlasti če so deklarirani in ovrednoteni kot kakovostni.

Seveda kakovost ni enostaven pojem. Pod oznako kakovosti je združeno veliko lastnosti, ki skupaj predstavljajo sposobnost izdelka, da služi svojemu namenu v določenih okoliščinah.

V naši poslovni strategiji se že dalj časa usmerjamo v proizvodnjo, ki sloni na tržnem konceptu. Proizvajamo pretežno izdelke, ki so zanimivi za trg. To pomeni, da je kakovost naših izdelkov le delno definirana z osnovnimi tehnično-tehnološkimi pravili, hkrati pa moramo slediti zahteve kupcev in se z njimi sporazumeti o nivoju in stroških kakovosti. Enako pravilo velja seveda tudi za dobavitelje.

Pomanjkljivi dogovori ali nesporazumi s trgovcem lahko povzročijo napačno pripravo in izvajanje procesa, torej izdelke, ki ne ustrezajo zahtevam kupcev.

Zato moramo obravnavati kakovosti v fazi marketinga posvetiti vso pozornost. Velikokrat bomo verjetno ugotovili, da kupec pravzaprav želi izdelke standardne kvalitete »BETI«, vendar naj nas taki primeri ne zapeljejo v opuščanje aktivnosti, kajti tudi kontinuiteta in zanesljivost sta sestavni del kakovosti dela.

Priprava procesa je zelo široko in zahtevno področje. V tej fazi analiziramo, predpisujemo in zagotavljamo interne standarde, pogoje za nabavo surovin in drugih materialov, delovne postopke in operacije, metode dela, opremo, potrebno za potek tehnoloških in kontrolnih postopkov itd. Dolgoročno gledano spada v to fazo tudi investicijska politika, kadrovska politika, nabavna in prodajna politika itd.

Dosledna in pravočasna priprava je pogoj za dober potek procesa. Strokovnjaki razvitih dežel trdijo, da ima priprava 50 – 70 odstotni vpliv na kakovost izdelkov, seveda pod pogojem, da proces teče tako, kot je bil definiran.

V proizvodnem procesu je potrebno razviti preventivno kontrolo kakovosti, ki v čim krajšem času odkrije in prepreči razvoj napak, to sta vhodna in procesna kontrola.

Vhodna kontrola se v pravilu organizira kot statistična metoda kontrol, ki podprta z laboratorijskimi rezultati z veliko zanesljivostjo ugotovi, ali je kvaliteta surovin in repro-materialov ustrezna. Stroški take kontrole so minimalni v primerjavi z rezultati, ki jih daje, ako se pravilno in dosledno izvaja. Med pravila doslednosti spada tudi zavrnitev pošiljke ali celo izločitev dobavitelja, v nasprotnem se rado zgodi, da postanejo prevzemi pošiljk z napa-

kami redna praksa. Taka praksa pomeni za dobavitelja potuho, za kupca pa stalno reševanje problemov, torej angažiranje časa, kadrov, procesa v celoti, pogosto tudi kapitala in celo izgubo končnih kupcev.

V procesni kontroli je učinkovitejša kontrola delovnih postopkov in metod dela pri nastajanju izdelkov od kontrole izdelkov.

Tak način kontrole ima prednost predvsem v naslednjem:

1. V boj za kakovost je vključen najširši krog neposrednih delavcev, katerih delovna naloga je izvajanje in nadzor procesa (avtokontrola). Nadzor seveda za tiste parametre, ki so vizuelno zaznavni. Nadgradnja neposrednim izvajalcem dela so vodje faz, procesov, oddelkov, ki organizirajo in spremljajo potek dela. Ako ta funkcija ni dosledna, tudi avtokontrolam.

2. Ugotovitev omogoča takojšen ukrep in inštrukcije

3. Metoda angažira vse delavce, torej poleg tehnološke discipline zagotavlja tudi delovno disciplino.

4. Odkrivanje napak se vrši na osnovi 100 % kontrole.

Pravila so sicer univerzalna za skoraj vse vrste del v poslovnem procesu. V proizvodnem procesu pa procesna kontrola tako postane sestavni del izvajanja in vodenja procesa. Kot dopolnilno kontrolo taki metodi pa razvijemo še statistično kontrolo izdelkov, podprto z laboratorijskimi meritvami. Ta naj definira pomembne točke v procesu, ki jih mora slediti in najde ustrezne metode dela. Najpomembnejša faza je gotovo prevzem procesa, to je ocena začetne proizvodnje (serije), sledijo operacije za doseganje

Spomini na začetke

nje važnih parametrov in nato ostale operacije tekočega procesa.

Opisana kombinacija organiziranosti kontrole je lahko zelo učinkovita na večini faz naših procesov, predvsem na tistih, kjer so rezultati kakovosti odvisni od centralno krmiljenih pogojev dela oz. procesa.

Mi dejansko tudi imamo razvite take metode dela v naših procesih le, da nismo dosledni pri izvajanju ali spoštovanju teh ugotovitev.

Osnove za pristop k takemu načinu dela imajo s tehnološkega vidika skoraj vse strojne faze v osnovni proizvodnji, na nekaterih segmentih tudi procesi konfekcije. Dopolniti bi morali le del opreme, predvsem merilne aprate, navijalno-merilne stroje za pletiva, ipd. ako nam tak aparat ali stroj omogoča rešitev oz. zagotavljanje pomembnega kvalitativnega parametra, npr. enakomernosti teksturiranja, enakomernosti in gostote pletena, skrčenja pletiva, ipd., ga moramo podrazumevati kot sestavni del proizvodno-kontrolne opreme, nujne za doseganje visoke kakovosti.

Tehnološko-kontrolne procese pa bi morali slediti tudi kadrovske. Človek je temeljni nosilec vsega dogajanja, iniciator in izvajalec vseh aktivnosti.

Vrednotenje kakovosti dela predstavlja skupaj z ostalimi elementi produktivnosti osnove za nagrajevanje po delu v celoti, to so OD; napredovanja, moralna priznanja, itd.

Kolektiv s ciljem visoke kakovosti bo moral biti tudi na tem področju dosleden. Predpostavljam, da nas tu čaka veliko dela, zlasti v tistih sredinah, kjer kvaliteta delj nima te veljave in zato tudi procesi niso naravnani v tej smeri.

Marija Vukmanič

Deževen septembrski dan. Pot me je peljala mimo struge Obrha. Leta nisem hodila po tej poti. Spominjam se, da smo kot otroci hodili sem nabirat ciklame v skale nad Obrhom. Najpogumnejši pa so šli raziskovat »mestno jamo«. Celo kapnike so prinesli ven.

Nisem šla nabirat ciklam, pa tudi v mestno jamo nisem šla, kjer so se naši predniki skrivali pred Turki.

Pač pa sem šla do Dragice Kaburjeve, ki je tiha in delovna po 27 letih dela v Kometu odšla v pokoj. Na njenih oknih in balkonu cvetijo rože in poživljajo skalnato okolico njenega doma. Malce začudena je bila, ko me je sprejela v svoje skromno stanovanje.

Pogovarjali sva se o njenem delu in službovanju v vseh teh letih, ki jih je preživela v KOMET-u. Takole je pripovedovala:

»V Metliko smo se preselili leta 1958. Trije bratje Kabur so imeli tukaj mlin. Tudi žene smo jim pri njihovem delu pomagale. Kmalu sem uvidela, da bi bilo najbolje, če se zaposlim. V tem času so ustanovili Invalidski zavod, sedanji KOMET. S prvim marcem leta 1961 sem se zaposlila. Takrat nas je bilo zelo malo. V šivalnici smo imeli le enoiglavke, na katere smo šivale nederčke, predpasnike in hlače. Spominjam se, da ni bilo faznega dela. Pokojna Bevčeva, ki je bila takrat naša mojstrica v šivalnici, nam je prinesla po 30 nederčkov, zvezanih skupaj s pomožnim materialom. Takrat smo delale iz damasta in svile.

Spominjam se, da smo v začetku, ko še nismo imeli snažilke, kar same po končanem šivanju vse počistile. Bilo je že vnaprej določeno, katera je na vrsti. Menjale smo se tedensko.

V tistem času so iz podjetja dali delavkam delo tudi na dom, če je katera hotela šivati. Dobile so stroj in vre-

zane artikle. Sama tega nisem hotela, saj nisem imela prostora, pa še raje sem delala v podjetju. Čeprav mi včasih ni bilo lepo, posebno pozimi gaziti sneg čez Mestni breg, toda, ko je človek mlad, prebrodi vse težave.

Nikoli mi ni bilo tako težko, da ne bi šla z lahkim srcem v službo. Rada sem šla med svoje sodelavke, s katerimi smo se vedno dobro razumele. Nikoli ni bilo med nami preprirov in nesoglasij. Predelavka Bevčeva, ki je bila obenem tudi servirka in svetovalka, je bila zelo stroga in redoljubna. Tako je bilo tudi prav, saj je trg zahteval vedno bolj natančno in dobro izdelavo in boljše materiale.

V enem dnevu je bilo treba narediti oziroma sešiti 25 nederčkov. Normo sem presegla, naredila sem tudi do 30 nederčkov na dan.

Na tabli v šivalnici smo imeli vedno napisano, katera je presegla normo in katera je ni dosegla. To je bilo najbrž tudi spodbuda za hitrejše delo.

Bili so to težki, toda lepi začetki novega razvijajočega podjetja. Vedno sem se zavzemala, da bi delo vestno in dobro opravljala, saj je bil od tega odvisen tudi moj zaslužek, z njim sem si lažje ustvarjala življenje in šolala najino hčerko. Vedno sem delala v dveh izmenah. 15 let sem dan za dnem šivala za šivalnim strojem, kasneje pa 12 let na končni kontroli izdelkov. Tja sem šla zaradi slabšega zdravja.

Zelo rada delam tudi ročna dela, krajšajo mi čas.«

Po stenah njenega stanovanja visijo uokvirjeni gobelini, ki jih je večino naredila sama v zimskih večerih. Tudi lepe vezene prte dela.

Ob slovesu sem ji zaželela še veliko zdravih let in prijetnih spominov na leta, ki jih je preživela v podjetju s svojimi sodelavkami, s katerimi je pomagala ustvariti Komet.

Alenka Mežnaršič

Potrudili se bomo za dober uspeh

Čeprav obiskuje Srednjo šolo tekstilne usmeritve šele nekaj dni, je Rosana Kostadinovska že lahko strnila prve vtise o svojem novem drugem domu. »Za to šolo sem se odločila iz veselja, morda tudi zato, ker tudi starši delajo v tekstilni tovarni in sicer v novomeškem Novoteksu. Oče mi je obljubil butik, če bom uspešna v šoli in upam, da bom. Seveda pa se je že v prvih dneh pokazalo, da je šola težka in da bo potrebno kar pošteno zagrabit za knjige. Zlasti še, ker so nam obljubili, da bodo naredili ob 1. redovalni konferenci selekcijo. Ker nas je v razredu 42, bodo vse tiste, ki bodo imeli več kot 3 negativne ocene, preusmerili v skrajšani program. Mi pa smo si obljubili, da se bomo potrudili, da bomo imeli dober uspeh in ostali skupaj,« je zgovorna Rosana.

Kostadinovska pričakuje, da ji bo metliška srednja šola dala osnove za tekstilnega konfeksionarja II, sicer pa že razmišlja tudi o nadaljnjem študiju. Če mi bo šlo dobro v šoli, pravi, se bom šolala naprej.

Rosana se vsak dan vozi iz Novega mesta. »Skoraj polovica učenek iz našega razreda se vozi, a ni pretežko. Imamo dobre avtobusne zveze, vožnja pa nam je marsikdaj tudi v razvedrilo,« pravi Rosana.

Konferenca ZK Beti

Predsedstvo akcijske konference ZK Beti je na svoji seji 14. 10. 1988 razpravljalo o politično ekonomski situaciji v Jugoslaviji. V zvezi z razpravo je predsedstvo sprejelo sklep, da se pošlje telegram političnemu vodstvu SR Slovenije naslednje vsebine: **Centralnemu komiteju ZKS Tomšičeva 5 Ljubljana**

Komunisti delovne organizacije Beti smo obravnavali aktualne družbeno politične in družbeno ekonomske razmere v Jugoslaviji. Delavci Beti spremljamo dogajanja ter smo zaskrbljeni za izhod iz sedanje politične in ekonomske situacije.

Čeprav je stanje v državi zelo zaskrbljujoče, standard ljudi nizek, se pri nas uspešnost dela in poslovanja ni poslabšala, ampak težimo k še produktivnejšemu in kvalitetnejšemu delu.

Struktura delavcev Beti je večnacionalna, vendar živimo v dobrem delovnem sožitju in medsebojnem razumevanju ter hočemo, da tako tudi ostane. Menimo, da ima zaslugo za takšno enotnost iskrena beseda, razum, predvsem pa delo. Zato se pridružujemo podpori številnih delovnih kolektivov slovenskemu političnemu vodstvu, v kateri vztrajajo pri spremembah ustave na začrtanih reformah in avnojskih principih.

Akcijska konferenca ZK DO Beti Metlika

Iz telegrama se da sklepati, da v Beti želimo razumevanje med narodi in narodnostmi Jugoslavije, kakor tudi razumevanje v naši delovni organizaciji, ki do sedaj ni bilo

vprašljivo in kaže, da tudi v bodoče ne bo.

Predsedstvo je sklenilo, da tudi osnovne organizacije ZK Beti na svojih sejah obravnavajo to tematiko ter sprejmejo sklepe, prilagojene svojim sredinam.

Med ostalimi točkami dnevnega reda predsedstva akcijske konference ZK DO Beti je razprava tekla tudi o izstopih članov iz vrst ZK. Predsedstvo ocenjuje, da v tem času iz članstva izstopajo predvsem neaktivni člani ZK pa tudi manj uspešni delavci na svojem delovnem mestu, ki svoj odstop tudi ne argumentirajo.

Ostati brez takšnih članov osnovne organizacije lahko samo pridobijo na svoji aktivnosti in ugledu. Zato ne grez braniti izstopati takšnim članom iz ZK, ampak samo ocenjevati, ali se jim dovoli izstop, brisanje iz evidence ali celo izključitev iz članstva ZK. Seveda je pri tej temi stekla razprava tudi o sprejemu novih članov v vrste ZK. Osnovnim organizacijam je dolžnost imeti v evidenci potencialne kandidate za sprejem v članstvo, ki jih bo pridobila z avtoriteto in uspešnim delom.

Ena od razprav predsedstva je bil tudi razvojni program izboljšanja kakovosti izdelkov, ki ga vodi vodstvo DO. Osnovne organizacije ZK bodo na dnevni red svojih sej vključevale tudi to tematiko, se preko svojih članov kativno vključile v realizacijo tega projekta, predvsem vzporedno z ostalimi aktivnostmi, ki bodo potekale v delovni organizaciji.

Predsedstvo ocenjuje, da z istočasnim vključevanjem v ta in podobne projekte zveze komunistov in ostalih družbeno političnih organizacij, mora prinesiti do še hitrejša in kvalitetnejša realizacije skupnih nalog v interesu slehernega zaposlenega v Beti.

Gabre Predovič

Nov obraz

BLAŽENKA ŠKRINJAR je nov obraz v delovni organizaciji Beti. Njeno delovno mesto nosi naziv: vodja raziskave trga. Blaženka Škrinjar je končala Ekonomsko fakulteto v Mariboru, doma pa je iz Duge Rese. Ima petnajst let delovne dobe, preden pa je prišla v delovno organizacijo Beti, je delala v trgovskem podjetju Mrežnica kot vodja TOZD.

Ko sem ji predlagal, da jo nameravam predstaviti v *Veziilu*, je bila takoj za to, vendar s pripombo, da je treba o njenem delu pisati natančno in strokovno, kajti raziskava trga je sila pomembna reč in ne gre dejstev zavijati po svoje. Toliko bolj je to pomembno zato, ker se z raziskavo trga doslej v Beti ni nihče ukvarjal. Nekaj zato, ker nismo imeli strokovnjaka, v nas pa je bila tudi preveč zakoreninjena misel, da je to nepotrebno, saj stvari tečejo nekako same od sebe. Okrog prodaje Beti ni imela nikoli večjih problemov.

»Zakaj pa ne bi imela večjih uspehov?« se sprašuje Škrinjarjeva in nadaljuje:

»V zadnjih letih so se tržni odnosi v svetu in pri nas temeljito spremenili. Pojavile so se doslej neznane težave in skrbi za realizacijo proizvodnega blaga. To je povzročil ogromen porast proizvodnje oziroma ponudbe. Tako ni bilo več vprašanje, kako kaj narediti, ampak, kako narejeno prodati. Na drugi strani pa sta postala tako obseg kot tudi intenzivnost povpraševanja nezanesljiva.

Nič čudnega ni, če so pričeli proizvajalci iskati izhod. Ta pa je v načrtnem poslovanju, ki ga omogočajo raziskovanje, načrtovanje, koordinacija in kontrola poslovanja. Pomembno vlogo pri tem je dobilo prav raziskovanje trga, ki je omogočilo spoznavanje tistih dejavnikov, ki vplivajo na racionalno poslovanje.

Moderna tržna proizvodnja mora računati z rizikom, kar pomeni stalno tveganje in nevarnost, da proizvedenih artiklov ne bo mogoče prodati. Prav to pa je razmahnilo dejavnost, imenovano raziskava trga.«

»Kaj je zajeto pod izrazom: raziskava trga?«

»Sem je šteti: tržne informacije o izdelkih, zmožljivosti tržišča, prodajne poti, politiko cen ter raziskave okrog propagande. Raziskava tržišča je osnova za sprejemanje šolovnih odločitev, zmanjšuje pa tudi tržno negotovost.«

»Razpolagate s podatki?«

»V Beti obstaja dovolj podatkov, ki se jih bo dalo uporabiti. Cilj vsega pa je: zadovoljiti potrošnika. Pri delu mi lahko veliko pomagajo trgovski potniki, statistični podatki in drugo. Gre za dovolj zapleteno delo, ki pa je zanimivo in smiselno le, če bodo izsledki raziskav tudi upoštevani v praksi.«

Toliko zaenkrat o Blaženki Škrinjar in njenem delu. Ostane nam samo še to, da ji zaželimo kar največ uspehov na področju, kjer orje ledino.

Toni Gašperič
Foto: B. Matkovič

Jubilanti dela

V sredini novembra se bodo zbrali v naši restavraciji jubilarji dela: desetletniki, dvajsetletniki, tridesetletniki. Odgovorni za to jim pripravljajo kulturni program, pogostitev, plakete in denarne nagrade.

Najverjetneje tudi plesa in zabave ne bo manjkalo.

Uredništvo Vezila čestita vsem jubilarjem z željo, da bi jim zdravje dobro služilo, da bi se dobro zabavali ter da bi s svojim delom prispevali k razvoju Beti.

Uredništvo

Brez dela ni nič

Slavo Mikešič iz Metraže. Slavo Mikešič živi v Metliki 26 let. Od 1958 do 1964. leta je delal v gradbenem podjetju Tržič. V Beti je že 24 let. Ves čas je delal kot pletilec na raschel in snutkovnih pletilnih strojih.

»Pred skoraj četrt stoletja je bilo težko,« pravi Mikešič. Delati je bilo treba za razvoj delovne organizacije. Uvajali so novo tehnologijo, gradili nove proizvodne hale.

Slavo je najbolj zadovoljen, ko so zasedeni vsi stroji, saj se zaveda, da je takrat dovolj dela in da se ni treba bati za dohodek delovne organizacije.

Če je tako, raste tudi standard, v obratnem primeru gre vse na slabše. Brez dela ni po Mikešiču nič.

Ob jubileju želi, da bi se delovna organizacija še naprej razvijala, da bi bili odnosi med delavci boljši.

»Edinole s skupnimi močmi se da narediti veliko,« trdi Slavo Mikešič.

Pošteno delo

Tone Bevc, direktor TOZD konfekcija Mirna peč.

Od 1960 do 1966 je bil zaposlen v Lisci, Sevnica. Delal je na vzdrževanju. V delovno organizacijo Beti je prišel 15. 3. 1966. leta. Najprej je delal na vzdrževanju, potem je postal vodja konfekcijskega obrata v Metliki. 1970. leta je odšel v Mirno peč, kjer je danes direktor TOZD. V Mirni peči je torej že osemnajst let.

»Napiši, da sem tudi vrtar,« pripomni v šali.

Ob jubileju pa pravi:

»Želim si, da bi pričeli končno pošteno delati, da bi spremenili odnos do dela, sodelavcev, propagiram poštenost na dolgi rok. Sem sodi tudi medsebojno zaupanje, tovarštvo, ki nam ga še kako manjka.«

V razmislek

Še ni predrag.

Kruh namreč.

Če bi bil, ga ne bi toliko romalo v pomije.

Kar pogledajte pri malici.

Kruh ostaja po mizah, ker ga posamezniki vzamejo več, kot ga lahko pojedjo.

Temu smo v časih rekli:

»Ima večje oči kot volumen želonca.«

Vzemimo, kolikor lahko pojedmo. Raje manj kot več. Nihče vam ne bo odsekal roke, če boste šli z njo večkrat v košaro, v kateri je kruh.

Tudi krona vam ne bo padla z glave, če se boste več kot enkrat sprehodili od mize do košare.

Ne bo vam odpadla, ne, ker je nimate.

Prava Črnomaljka

Vedno nasmejana, dobre volje, polna optimizma – to je naša Jožica Vrga, pristna Črnomaljka, ki letos slavi 30 let delovne dobe. V Beti dela že 27. let. Prej je delala v Novoteksu v Metliki. Zaposlila se je z 18. letom. V Črnomlju ni bilo dela, zato se je 3 leta vozila v Metliko.

Leta 1961 se je zaposlila v Beti, v tedanji Belokranjki. Delala je v navijalnici, kjer je pletla, previjala, likala. Zadovoljna je bila z delom. Nikoli ni premišljala, da bi menjala službo.

»Ž dobro voljo se da premagati vse težave,« pove Jožica in se pristrčno nasmeji. Pravi, da se ji ni nikoli nič zamerilo, da se je prilagajala različnim razmeram in ljudem, s katerimi je delala. Leta 1968 je šla v adjustirnico, kjer dela še danes. Zadovoljna je z delom, ravno tako s sodelavci.

V Črnomlju živi od rojstva. Je prava Črnomaljčanka. Poročila se je in se preselila nedaleč od rojstne hiše. Stanuje v isti ulici, kot je naš TOZD. Tako, da steče samo čez cesto in že je v tovarni. Še obupati se ji ni potrebno, samo v copatah stopi čez cesto.

Želje ob jubileju? Želi si, da bi se še naprej dobro razumela s sodelavci, da bi vladal na svetu mir, da bi se vsi ljudje med seboj bolje razumeli in bili bolj složni.

Katica Plevnik

Lepi in sveži spomini

Avgust Rajter, čuvaj iz Dobove: »Najprej sem bil zaposlen v tovarni cementa Sloboda-Podsused v Zagrebu, nato v rudniku Mežica, potem pa v PPV v Dobovi. Od leta 1973 sem zaposlen v Beti, Dobova, na delovnem mestu čuvaja. Spomini na moje začetke v Beti so lepi in sveži.

Skupno nas je bilo zaposlenih 110 delavcev. V novograjene proizvodne prostore je bilo še dodatno zaposlenih 30 novih delavcev. Poleg rednega dela čuvaja sem delal še druga dela, pri vzdrževanju parka, pri drobnih nakupih za družbeno prehrano ter pri transportnih delih v tozdu.

V času mojega prihoda v Beti smo na novo organizirali temeljno organizacijo, organizirali smo osnovno organizacijo ZK. Bil sem sekretar OO. Veliko sestankov, tudi

Denarne nagrade jubilarjem

Jubilanti dela, slovesnost bo 19. novembra v restavraciji, bodo prejeli poleg plaket tudi denarne nagrade, in sicer:

– desetletniki 180.000 dinarjev
– dvajsetletniki 290.000 dinarjev
– tridesetletniki 400.000 dinarjev

Po slovesnosti, na kateri bo pel oktet Vitis, bo družabno srečanje.

Za ples bo igral ansambel Novi odmevi.

uspešnih, je zahtevalo novo organiziranje tozda, v tem času so se pojavljali problemi proizvodnega programa in pomanjkanje dela. Kot sekretar OO ZK sem prisostvoval reševanju vseh problemov v tozdu.

Ob pomoči vodstva DO Beti smo te probleme rešili in še dodatno zaposlili nekaj novih delavcev. Danes sem angažiran v glavnem na svojem delovnem mestu.

Ob svojem jubileju želim, da firma še naprej uspešno dela in da v Beti dočakam zaslužen pokojnino.

Dobro se razumejo

Josip Gorše, mehanik – mojster iz Kodranke in volne.

Pred odhodom na služenje vojaškega roka sem delal eno leto pri Beogradski mostogradnji, toda na žalost mi to ni nikjer registrirano, tako da se mi sedaj šteje kot prva zaposlitev Jugoturbina Karlovac. Tu sem delal 9 let na montaži stabilnih ladijskih motorjev. Z delom nisem bil povsem zadovoljen, zato sem si iskal drugo zaposlitev. Zaposlil sem se v Avtotransportu Karlovac kot VK mehanik na vzdrževanju avtobusov in tovornjakov.

To delo sem opravljal nekaj več kot 4 leta. Hotel sem priti nekoliko bližje svojemu domu, zato sem si iskal zaposlitev bližje. 15. 2. 1971 sem se zaposlil v Beti Metlika v kodranki, kjer sem še danes. Nekaj več kot 17 let delam na vzdrževanju strojev in naprav kot mehanik oz. zadnjih nekaj let kot mehanik mojster.

V DO Beti sem zadovoljen. S svojimi sodelavci se dobro razumem. Delo mi v glavnem poteka normalno brez večjih problemov. DO Beti je stabilna firma. Z OD sem tudi relativno zadovoljen, seveda bi rajši, če bi bili večji, toda tudi s tem izhajam.

Ob 30-letnem jubileju želim sebi in vsem delavcem Beti še dosti zdravja, uspehov pri delu, predvsem pa, da bi še preostali del do pokoja dočakal v miru.

V razmislek

Na Suhorju nimajo že dalj časa vode. To vedo vsi v občini. Ljudje na Suhorju so nezadovoljni.

To so povedali že vsem odgovornim. Odgovorni to vedo.

Na Suhorju pa kljub temu nimajo vode.

Sklep: ni dovolj vedeti, treba je ukrepati.

Včasih bistveno drugače

Darinka Pavliha, polagalka v krojilnici metliške Konfekcije.

Pred tridesetimi leti sem se zaposlila kot ročna pletilja v Beti. Tri leta sem delala v Metliki, nato pa sem se preselila v Črnomelj, kjer sem delala sedem let. Zaradi zelo slabih vez pri potovanju sem se zopet preselila v Metliko in se sprijela z novim delom, to je v krojilnici. Tako sem vseh trideset let prebela v Beti, kot sem že rekla, sem najprej delala kot pletilja na ročnem pletilskem stroju.

Delo je bilo težko: fizično in umsko. To je bilo tudi moje najtežje delo. V krojilnici sem delala kot polagalka in sortirka.

Seveda preživiš veliko lepega, pa tudi grenkih trenutkov je bilo, vendar jih moraš pozabiti. Včasih je bilo bistveno drugače kot danes. To mislim, da smo bile sode-

V razmislek

Imeli smo teden otroka. Vse za otroke. Otroci so naše največje bogastvo. In druge fraze. Pomislimo kdaj tudi na to:

– v Metliki se otroci nimajo kje igrati

– igrajo se po cestah, ulicah, parkih

– otroško igrišče so jim zaklenili, da ne bi delali škodo

– tehniška kultura, namenjena otrokom, je v naši občini zanemarjena

– veliko otrok je prepuščenih samim sebi, ker morajo hoditi v šolo tudi popoldne (zaradi prostorske stiske v osnovni šoli).

Ko bomo kje razpravljali o tem in podobnem, bomo dovolj glasni, da nas bo slišati.

Iz malega raste veliko.

Iz otrok – odrasli.

lavke bolj tovariške, druga drugi smo pomagale, danes tega ni več. To me moti. Moji najlepši spomini so na Beti v Črnomlju.

Ob tridesetletnici želim, da bi Beti še naprej tako rasla in se razvijala. Posebno pa si želim, da bi živeli v miru, ki pa je vsak dan bolj ogrožen.

Tovarišici Vida in Katarina nadomeščata mamice – V začetku avgusta sfa se družinski varstvi, ki sta ju imeli na svojih domovih Vida Mesarič (levo) in Katarina Špehar (desno) združili pod eno streho v večnamenskem domu v Starem trgu. V varstvu je sedaj 21 otrok, katerih mamice so zaposlene tudi v starotrškem obratu Kometa. Mamice so tako med delovnim časom brez skrbi za svoje malčke in cicibane od 1. do 6. leta starosti, otrokom pa prav tako, že po zadovoljnih obrazih sodeč, v prijetni družbi sovrstnikov in v varnem zavetju tovarišč prav nič ne manjka.

Danes preveč hinavščine

Marija Zupancič iz Modelarnice ima trideset let delovne dobe, ki jo je preživela v Beti. Delala je kot šivilja, bila pa je tudi mojstrica pri volni, v konfekciji, v krojilnici in končno v modelarnici.

»Bilo je veliko sestankov tudi uspešnih!«

»S skupnimi močmi bomo uspešni!«

»Pred leti je bilo prijetneje!«

»Želim si in vsem zdravja!«

»Včasih sem tudi vratar.«

»Veliko lepih in grenkih trenutkov!«

»Z dobro voljo se da premagati vse!«

»Pred leti je bilo veliko prijetneje delati kot zdaj. V Beti sem hodila z veseljem, kajti ljudje so bili prijazni, pravični, pošteni. Danes je vse preveč hinavščine, kreganja, nagajanja, po domače — preveč je ribarj. Tega nimam rada. Priti delat v takšno vzdušje, je muka, verjetno tudi rezultati dela trpijo zaradi vsega tega. Medsebojnim odnosom bomo morali v bodoče posvetiti več pozornosti,« pravi Marija, ki jo znanci in prijatelji kličejo Mimica.

»Vem, da se lepi, stari časi ne morejo povrniti. Vsakdo pa lahko prispeva vsaj delček dobre volje za boljše razumevanje in pristne človeške stike. Najbolj vesela bi bila, če bi se ljudje spet dobro razumeli, če bi postal človek človeku človek,« upa Mimica.

VINOMER V ŠTEVILKAH

V Času jesenskega zaključevanja pomladno poletne kolekcije Beti '89 je bilo na Vinomeru pri Metliki triindvajset modnih revij. Revije si je ogledalo blizu štiristo komercialistov in poslovodij iz Slovenije in bližnje Hrvatske. Predstavniki Betine komercialne so zaključili robo v višini 1800 starih milijard ali 18 novih, kar gotovo niso mačje solze, za kar zaslužijo vso pohvalo.

Manekenke je oskrbel reklamni studio Marka Klinca iz Novega mesta, za posamezno revijo pa so dobile po 30.000 din. Revije je z aforizmi povezoval Toni Gašperič. Vodstvo komercialne ocenjuje delo na Vinomeru za več kot uspešno.

Druge dele Jugoslavije bodo obdelali ali pa so jih že trgovski potniki. Zaključnice pa se pišejo še na raznih sejmi in ob drugih obiskih. Za prodajo naših izdelkov se nam torej ni bati. Na nas je, da jih izdelamo kvalitetno in v dogovorjenih rokih.

NAKUP ODEJ

Ker se zima ponuja, čeprav je še razmeroma toplo, so si ženske v KOMET-u za dom in družino nabavile tople odeje, flanelaste rjuhe in prevleke. Plačilo je obročno, kar je še posebno ugodno.

Take ugodnosti obročnega odplačevanja nudi našim delavcem tudi trg. podjetje Mercator Metlika in Novoteks, posl. Metlika.

Pri Mercatorju kar po seznamu ugotovijo, kdo je zaposlen v KOMET-u, pri Novoteksu pa je treba pokazati zadnji obračunski list OD.

V sedmi številki Vezila, ki je izšlo 30. junija 1988, smo zastavili vprašanje, če so resnične govornice, da ima Beti v stolpnici v Kidričevem naselju 3 še vedno prazna, nerazdeljena stanovanja. Obljubili smo ponoviti vprašanje, če ne bo odgovora. In ker ni nihče odgovoril, vprašanje ponovno zastavljamo. Vezilo gre do konca.

»Rada imam Poljansko dolino«

Katarina Mihelič dela v Kometovem obratu v Starem trgu že 14 let. To je bila njena prva zaposlitev in pričana je, da bi si poiskala službo drugje in se odselila iz Poljanske doline, če Komet v tem kraju ne bi imel svojega obrata. Toda prav zaradi tega obrata, ki zaposluje pretežno žensko delovno silo in Uniorjevega, ki je bolj moški kolektiv, je marsikdo ostal v tem prelepem delu Bele krajine ali se je po nekaj letih celo vrnil domov.

»Šivamo žensko spodnje perilo in sicer sedaj v glavnem za domači trg, le tu in tam za izvoz. Kar se tiče osebnih dohodkov, bi bili lahko višji. Je že tako, da nikoli nismo zadovoljni. Toda glede na razmere, ki sedaj vladajo v naši družbi in če se primerjamo z drugimi tovarnami, smo lahko kar srečni, da ni slabše. V avgustu sem zaslužila 560 tisočakov, s preseženo normo, seveda,« pove Katarina.

Miheličeva ne more prehlali novih proizvodnih prostorov, ki so jih odprli konec junija letos. Prizna, da se boljši delovni pogoji poznajo tudi pri doseganju in preseganju norme. In ob vprašanju, ali je potem, ko se je zaposlila v Kometu, kdaj razmišljala o tem, da bi zamenjala službo, se nasmeji. »Nikoli! Preveč rada imam Poljansko dolino, pa delo v Kometu tudi,« je zadovoljna Katarina Mihelič.

M. B. J.

Nenavadna zadrega, kako iz nje?

V metliški konfekciji je zaposlenih 260 žensk, h katerim gotovo sodi tudi mesečno perilo (menstruacija). Naj mi oprostijo, če bom napisal nekaj besed o tem, sicer nadvse naravnem pojavu. Ne, ne zanima me z medicinskega stališča, niti kako drugače, na kar bi lahko namigoval kakšen zlobnež.

Gre za težavo, ki jo verjetno občuti 260 zaposlenih žensk v metliški konfekciji. Ste že kdaj pomislili, da nimamo bidejev, kjer bi se lahko ženska, ki jo pesti menstruacija, umila? V celi Beti imajo to možnost samo zaposlene v TOZD kodranka in volna, drugje ne.

O tej težavi se mi je potožilo že nekaj delavk, ne vem, zakaj ravno meni, toda tako je. Da gre za stisko, ni dvoma. Da je stanje takšno, kakršno pač je, tudi ne gre izgubljati besedi.

Naučinkoviteje in najpametnejše bi bilo, da se pogovorimo in rešimo tudi te zadeve, pa četudi sodijo k intimnosti človeka.

T. G.

Zahvala

Ob izgubi mojega očeta Peteh Alojza se zahvaljujem OOS TOZD Metraže ter vsem sodelavcem in prijateljem za podarjene vence. Hvala vsem, ki ste pospremili mojega očeta na njegovi zadnji poti in mi stali v teh težkih trenutkih ob strani.

Žalujoci Anica Košelev z družino in mamo

Premalo denarja – dobre volje

Z razvito in razgibano športno dejavnostjo se v Beti ne moremo pohvaliti. Zaposleni so prepričani, da je vsega premalo, zadolženi za to pa, da ni denarja, a tudi ne strokovnjakov za to vrsto dejavnosti. Lani je bilo ustanovljeno Športno društvo Beti z namenom, da bi vse skupaj bolje organizirali, da bi zaživeli šport in rekreacijo. O tem, kakšno je stanje, kaj je bilo narejenega in česa ne, se je s predsednikom Športnega društva **Dakom Damjanovičem** pogovarjal urednik **Vezila Toni Gašperič**.

Dako Damjanovič, ti si predsednik športnega društva Beti. Kdaj je bilo društvo ustanovljeno in s kakšnim namenom?

– ŠD v Beti je bilo ustanovljeno 23. 4. 1987. Ne vem po čigavi iniciativi, toda imeli smo veliko težav, predno smo izbrali predsedstvo in predsednika. Za predsednika smo želeli imeti nekoga od članov ožjega kolegija. To nam ni uspelo, ker se le-ti s športom ne ukvarjajo, drugi pa niso hoteli te funkcije. Po mojem mnenju se je ŠD ustanovilo zaradi bolj organiziranih tekmovalj in zaradi samega financiranja le-teh.

Katere akcije ste izpeljali od ustanovitve do danes?

– V tem obdobju smo kot ŠD naredili bolj malo. Sodelovali smo na zimski tekstiliadi na Arehu, sodelovali smo na 21. dolenskem tekmovalju v kegljanju in organizirali smo tekmovalje v malem nogometu.

Kaj vas pri delu najbolj spodbuja in kaj vas najbolj zavira?

– Pri našem delu (kakršno že je) nas najbolj zavira finančna situacija – denarja nimamo. Drugo, kar nas zavira, je neangažiranost ljudi za šport – vsi čakajo,

tudi člani društva, da jim bo kdo vse organiziral in pripravil.

Kot ŠD bi želeli, zato smo tudi ustanovljeni, da bi se organizirano pojavljali oz. tekmovali v 4 športih; in to: v smučanju, kegljanju, malem nogometu in streljanju.

Kaj imate v vašem načrtu dela še v programu? Mislim vprašati, če nameravate razgibati verjetno dokaj zaspano športno dejavnost v naši delovni organizaciji.

– Kar se tiče delovanja našega društva v prihodnosti, mislim, da se ne bo veliko spremenilo, čeprav si želim ravno obratno. Menim, da bi potrebovali v našem društvu iniciatorja – »norca na šport«, da bi bil gonilna sila.

Potrebovali pa bi tudi nekaj denarja za začetek bolj organiziranega delovanja.

Nekaj časa se je govorilo o rekreativnem odmoru, potem je vse skupaj zamrlo, tudi govorjenje. Kakšen je tvoj odnos do takomenovanih rekreativnih odmorov?

– Glede rekreativnega odmora je moje mišljenje negativno. Ne vem, kaj naj bi počeli v teh nekaj minutah, ki nam ostanejo od malice.

Bliza se zima. Kje in kdaj bodo lahko prišli na račun razgreti smučarji? Pripravljate kaj v to smer?

– Zima se res bliža, kar nas smučarje veseli. Glede naše organiziranosti ŠD mislim, da ne bomo storili nič več kot preteklo leto. Verjetno se bomo udeležili zimske tekstiliade, če bomo uspeli dobiti finančna sredstva. Za ostalo skupinsko smučanje 7 – 10 dni mislim, da ni realnih možnosti, ker nas je samo 10 – 15, ki bi se udeležili takšnega smučanja.

Kaj bi bilo treba po tvojem storiti, da bi lahko nekega lepega sončnega dne rekli: »V Beti je športna dejavnost na zavidljivi višini.«

– Potrebna bi bila finančna sredstva in veliko volje.

Pod svobodnim soncem

V naši tovarni je zaposlenih približno 1100 delavcev, še nekaj sto pa je zaposlenih v enotah zunaj metliške občine. Za vse te imamo en počitniški dom (z 42 ležišči) in devet (9) prikolic (v slabem stanju).

V mesecu maju, ko nekateri delavci, zaposleni v sosednjih DO, že letujejo ali pa vsaj vedo, kje bodo preživeli svoj dopust, se pri nas še ne ve, kdo bo lahko koristil omenjene objekte. Matjašič je v *Vezilu* napisal, da je uspel šele dan prej dobiti prazen prostor.

Ne glede na to, da imamo zaposlenega, ki skrbi za te stvari, nimamo v času kolektivnega dopusta nič več kapacitet.

Vsak dan lahko zasledimo v dnevnih časopisih oglase, kjer ponujajo garsonjere ob morju. Gotovo, da je za te potrebno veliko finančnih sredstev, a kje in kako jih zagotoviti, naj se dogovarjajo na drugem mestu.

V letošnjem letu so turistične agencije nudile letovanja tudi na obroke. Imeli so svoje aranžmaje po vsej Jadranski obali in ob Ohridskem jezeru, pa tudi v zdraviliščih po Sloveniji in Jugoslaviji. Vem, vsaj nekaj izmed vas bo sedaj pomislilo: za takšne počitnice je treba seči globoko v žep. Poleg tega pa je možnost tudi obročnega odplačevanja. Vsak, ki ima željo po dopustu na morju, pa ga ne dobi preko sindikata, kot temu rečemo po domače, je tako ali tako prepuščen samemu sebi, izbrati pa si mora tudi kraj in termin. Sicer pa tudi dopust v prikolicah ni zastoj, če pa upoštevamo še dejstvo, da so prikolice stare, pa ne tako stare kot zapuščene, brez vsega nujno potrebnega inventarja, da je dom slabo vzdrževan (beri očiščen), da za opremo že leta nismo namenili dovolj sredstev. Če se bomo tako obnašali še naprej, ne bomo imeli kmalu kje letovati.

V letošnjem letu je bila med zaposlenimi narejena anketa, ali bi želeli sredstva, namenjena za DAN BETI, preusmeriti za nakup počitniških kapacitet. Kakšen je rezultat (uradno nisem seznanjena), vem pa, da tudi DNEVA BETI ni bilo, doslej pa tudi še ni govora, da bi pridobili kakšne nove kapacitete za letovanje. Vem, da so campi dragi, da zimovanje prikolic stane Beti velik denar, a mislim, da so druga podjetja obremenjena z enakimi težavami. Omenila sem tudi zdravilišča oziroma letovanje v zdraviliščih. Marsikdo med nami bi bil vesel vsaj možnosti nakupa celodnevni kart za kopanje v bližnjih zdraviliščih. Tudi zimskih počitnic, ki bi bile organizirane preko tovarne, je malo. Pa ne kritiziram zaradi tega, ker sama nisem uspela letovati v Betinih kapacitetah, saj sem imela vseeno v lastni režiji prijeten in tudi za naš žep primeren dopust.

Mojca B.

IZLETNIKI V BETI

Na jesen in na pomlad prihaja v Beti največ izletnikov. Večina si jih ogleda delovno organizacijo, nato pa nakupuje v naši industrijski prodajalni. Obiskovalci so iz domala vseh slovenskih krajev. Včasih smo imeli zanje značke, robčke in še kaj, danes pa jim postrežemo z *Vezilom*, ki je izšlo ob tridesetletnici Beti.

Kdor hodi malce po svetu, vsaj po deželi slovenski, se lahko prepriča, da posvečajo v drugih delovnih organizacijah več pozornosti prišlekem. Verjetno se zavedajo, da je vtis, ki ga dobijo o njih, zelo pomemben. Prijaznost je lepa reč, toda vsega le ne more nadomestiti. Dobro bi bilo razmisliti o teh, sicer na videz obrobni rečeh.

V Živi bi vam radi pomagali

Želja slehernega med nami je imeti varen dom. Za srečo in toplino družinskega življenja pa se moramo potruditi tudi sami.

Svetovalnica ŽIVA vam pri tem lahko pomaga. Zakaj? Zato, ker v ŽIVI to znamo. V 17 letih našega dela je šlo skozi naša vrata več kot 50.000 ljudi, ki so morda tako kot vi z nezaupanjem zrlji na takšno pomoč. Danes nam o tem pišejo in pod njihovimi toplimi pozdravi so že podpisi njihovih otrok.

Vsak, ki si želi spoznati primerne partnerja, ima možnost, da mu svetovalnica pri tem pomaga, odločitev za trajno zvezo pa je seveda njuna. V ŽIVI delamo po določenih načelih. Prvo je seveda diskretnost. Veliko ljudi v vašem kraju si je morda našlo partnerja pri nas, toda tega ne veste. Drugo je poštenost. Pričakujemo pošteno izražene želje

in odnos. Ne zase, temveč za tistega, ki se je tako kot vi vpisal pri nas. Ljudje nam zaupajo tudi stvari, ki so jim že desetletja ležale na duši. Zato nas ljudje radi obiskujejo še po tem, ko so rešili svoj problem.

Morda se vam poraja vprašanje: kdo vse se pri nas vpiše. Odgovorimo lahko, da prav vsi: od mladega kmečkega fanta, kurirja, tehnika, vojaške osebe pa do dvakratnega doktorja znanosti, od mladega dekleta pa do upokojenke. Mejá praktično ni. Izpolnjevatí morate le zakonske pogoje za sklenitev zakonske zveze.

V zadnjem času raste med mladimi dekletí zanimanje za delo na kmetiji pa seveda ne vedo, kam bi se lahko obrnile po nasvet, kje najti fanta z enakimi željami in seveda po možnosti že s posestvom. Te srčno vabimo tudi zato, da naše modernizirane in zdrave domačije ne bi propadle.

Naša vrata so na široko odprta. Tudi izven »uradnih ur« se bomo posvetili vašemu problemu, želji ali samo pogovoru o vsem, kar vas

zanima. Naša vrata so odprta vsem, ki delajo v Sloveniji, kajti s pomočjo predstavništva v drugih mestih Jugoslavije pomagamo tudi vsem tistim iz drugih republik, ki si žele partnerja iz domačega okolja.

V ŽIVI se v zadnjem času trudimo pomagati invalidom, slepim in slabovidnim, gluho-nemim ter tudi tistim, ki so imeli v življenju veliko težav in so morali prestajati zaporno kazen ali pa se zdraviti zaradi alkoholizma. Vemo, da je bilo v življenju marsikoga veliko trnja in da poti niso bile vedno gladke in brez ovir. Tudi za te ljudi in njihove stiske imamo veliko razumevanja in posluha. Nič nam ni tuje, kar je človeško!

Vsem bomo skušali pomagati in rešiti težave, ki jim sami niso kos, tudi našim zdomcem, izseljencem in zamejcem.

In kje nas najdete? Če boste prišli v Ljubljano osebno: za Bežigradom na Hranilniški 7/a (za blagovnico Astra), pripeljete se lahko z mestnimi avtobusi št. 12, 6 ali 8. Lahko pa nam samo pišete in po pošti vam bomo poslali vse potrebne informacije. Tudi telefonirate lahko na številko 061/313-186. Uradne ure za stranke imamo vsak dan.

J. M.

Zahvala

Ob boleči izgubi moje drage žene Ane Zvonkovič se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz TOZD Konfekcija Žakanje za denarno pomoč, izrečena sožalja, podarjeno cvetje ter za spremstvo na njeni zadnji poti.

Žalujoči mož Jure
s hčerka

Zahvala

Ob smrti drage mame se iskreno zahvaljujem sodelavkam in OOZS Komet za podarjene vence in izraze sožalja.

Žalujoča hčerka
Ana Zvonkovič z družino

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta Jožeta Kočevarja iz Gradca se iskreno zahvaljujem TOZD Kodranka in volna, TOZD Konfekcija Metlika za podarjeno cvetje, denarno pomoč, izraze sožalja ter za tako številno spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujoča žena Ivanka
z družino

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta Jožeta Rujevčana iz Rujeva se iskreno zahvaljujem delavcem TOZD Kodranka in volna ter TOZD Konfekcija Metlika za izrečeno sožalje in denarno pomoč ter za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujoči žena Marica,
hčerki Ružica in Mirjana

Zahvala

Zahvala

Ob izgubi moje drage mame Ane Zvonkovič se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz TOZD Kodranka in volna za podarjeno cvetje, izraze sožalja, denarno pomoč ter za spremstvo na njeni zadnji poti.

Žalujoča hči Ljubica
z družino

Ob izgubi moje drage mame Ane Švajger se zahvaljujem sodelavcem TOZD Kodranka in volna za podarjeni venec in izrečeno sožalje. Hvala vsem, ki so spremili mojo mamo na njeni zadnji poti.

Žalujoči sin Anton
z družino

ZANIMIVOSTI

Slovensko
javno mnenje
1988

(nadaljevanje iz prejšnje št.)

Povprečni Slovenec, kot ga kaže ogledalo slovenskega Gallupa v letu 1988, je politično dozorel, je nacionalno ozaveščen in nosi v sebi jasno zamisel o nujni celoviti družbeni reformi kot edinemu izhodu Jugoslavije iz krize. Povprečni Slovenec se ne ukvarja z zamislijo o odcepitvi, ampak predvsem s tem, kako izboljšati zvezno državo

Frizerski salon več ne spada pod delovno organizacijo Beti. V svoje roke ga je vzela Milka Müller, ki poravnava Beti električno, vodo in plačuje najemino. Kljub temu pa se hodijo k Milki lepšat v glavnem delavke in delavci iz Beti, kajti njene roke znajo narediti še iz tako samosvojih las lepo frizuro. Lokal je seveda na razpolago tudi vsem tistim, ki ne združujejo dela in sredstev v tej največji belokranjski delovni organizaciji.

kot skupnost enakopravnih narodov in narodnosti. Skratka, povprečni Slovenec je družbeno in politično angažiran in želi sodelovati pri spreminjanju družbenih razmer.

Raziskava kaže, da Slovenec v tem času občuti hudo težo krize, ki ga prizadeva na vseh koncih, vendar pa ga revščina za zdaj še ne pesti. Slovenec tudi ugotavlja da samoupravno »slabo stoji«, hkrati pa zaznava tudi premike v demokratičnem ozračju Slovenije. Pri tem ni nepomembno ozračje, ki ga je ustvaril tisk.

Slovensko javno mnenje kaže na napredno, tržno, ekonomsko in socialno razvojno usmeritev. Pri tem pa so Slovenci izrazito proti kakršnim koli pojavnim oblikam egalitarizma, kar je zelo spodbudno in lahko štejemo kot prispevek k napredni razvojni usmeritvi. Slovenci so tudi proti slehernemu omejevanju družbenih dejavnosti, to je šolstva, zdravstva, znanosti, kulture.

Za civilno služenje vojaščine se zavzema 47,5 odstotka Slovencev (lani 46,9 in predlani 44,9). Blizu 60 odstotkov Slovencev meni, naj bo financiranje vojske odvisno od gospodarskih razmer, kot to velja za šolstvo, zdravstvo in drugo. Kar polovica Slovencev je proti izvozu orožja. Dobrih 55 odstotkov Slovencev zavrača kazenske postopke proti piscem kritičnih člankov o vojski in 67,1 odstotka jih meni, da mora tisk kritično obravnavati vprašanja naše obrambe.

Kar 80 odstotkov Slovencev meni, da v družbenih dejavnostih ne bi smeli varčevati oziroma sprejemati varčevalnih ukrepov. To je v tesni zvezi s splošno usmeritvijo, ki jo kažejo izsledki raziskave, ki v posodabljanje in odstranjevanje vsega, kar

HUDOMUŠNA FOTOGRAFIJA

omejuje razvoj. Takoj so, denimo, Slovenci odločno za odpravo neodvisnih podjetij.

Pluralistična naravnost

Raziskava je tudi pokazala, da je Slovenec zelo pluralistično naravnani. Pri tem ne gre le za politični pluralizem, ki se odraža v tem, da se zavzema za obnovo zveze komunistov, ker je za slovensko javnost tradicionalna partija nesprejemljiva za model sodobne družbe. A hkrati se Slovenec zavzema tudi za lastniški pluralizem. V tej zvezi je tudi za razvoj zasebnega sektorja. Če ti ugotoviti povežemo, bi lahko rekli, da se Slovenci odločajo za strokovne odločitve, ki naj bi bile temelj političnim odločitvam. To bi lahko označili za idejo nekega novega socializma, samoupravnega in tržnega, ki bi hkrati dopuščal tudi več spontanosti.

Negativno kritičen pogled

Tako kot druge stvari v družbi ocenjuje Slovenec kritično tudi mednacionalne odnose. Prvič v 20 letih raziskovanja slovenskega jav-

nega mnenja so prišle do izraza tako kritične ocene mednacionalnih odnosov: iz tega bi lahko sklepali, da je konec zaslepljevanja z urejenostjo mednacionalnih odnosov, kar je bilo dalj časa opaziti.

Slovenec je zdaj postal nacionalno ozaveščen, hkrati pa se je pri njem razvil zelo izrazit proticentralizem. Vendar pa ni mogoče trditi, da je zaprt vase, ampak teži k odpiranju navzven, zlasti prek ideje o slovenskem kulturnem prostoru, ki pomeni afirmacijo nacionalne zavesti Slovencev z različnimi kategorijami izseljencev, zdomcev in zamejcev. Zaveda se tudi zapletenosti nacionalnih odnosov v Jugoslaviji in ima kosovski problem za splošno jugoslovanskega.

Na vprašanje, kako je prišlo do vseh teh sprememb v pogledih Slovenca, ni težko odgovoriti: bolj kot se je razrašala naša kriza, bolj je prihajalo do radikaliziranja zavesti in hkrati samozavesti. In ker je izvor današnje krize v sedemdesetih letih, je v tem času tudi mogoče začeti spremljati spremembe v podobi Slovenca.

(Nadalj. v prihodnji številki)